

GULA PRESSEN

NUMMER 3 • SEPTEMBER 2014
MEDLEMSBLAD FÖR FDUV OCH DUV-FÖRENINGAR

s.9

LÄTTLÄST

De lättlästa sidorna
börjar på sidan 19.

s.19

s.22

innehåll

Ledare	3
Kalender	4
Får personal skylla på tidsbrist?	6
Foto och film på it-läger 2014	9
Hälsningar från Kenya:	
Esther älskar att uppträda	10
Helt lagligt? om hyreshöjningar	13
Hälsningar från sommarlägren	14
Isa och hennes familj i Gambia saknar stöd och hjälpmedel	16
Från föreningarna	32

lättläst innehåll

Ordförandens spalt	20
Steg för Steg informerar	21
Ett så roligt läger!	22
Hälsningar från Kenya	24
Läs ett kapitel ur en ny lättläst bok	25
Kontaktannonser och brevvänner	26

GP, eller Gula Pressen

Gula Pressen är FDUV:s medlemstidning som berättar om aktuella och kommande evenemang, intressanta företeelser och senaste nytt inom branschen. Tidningen skickas till alla medlemmar. Får ditt hushåll för många exemplar av Gula Pressen? Vet ni om någon föreningsmedlem som borde få eller som vill ha Gula Pressen men som inte får den? Meddela önskemål och beställ:

Österbotten
Tina Holms
040 567 9257
tina.holms@fduv.fi

Nyland, Åboland och Åland
Monica Avellan
0400 60 0676
monica.avellan@fduv.fi

Tema för nästa nummer:

Sysselsättning

Deadline för material är
tisdag 11 november.

Skicka material till:
gulapressen@fduv.fi
eller:

Gula Pressen | FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors

GULA PRESSEN
Medlemsblad för FDUV
och DUV-föreningarna

UTGIVARE
FDUV

Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
tfn (09) 434 23 60

ANSVARIG UTGIVARE

Lisbeth Hemgård
lisbeth.hemgard@fduv.fi

REDAKTIONSSEKRETERARE

Laura Rahka
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
laura.rahka@fduv.fi

LAYOUT

Laura Rahka

ADRESSFÖRÄNDRINGAR

FDUV
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 Helsingfors
tfn (09) 434 23 60
e-post: fdud@fduv.fi

TRYCKERI

Fram
Vasa 2014

UPPLAGA

2 600

PÄRMBILD:

Jean d'Amour Banyanga
och Joakim Wasström
på lägret Vi ses på Högsand.
Foto: Elin Andersson

Bättre färdigheter i kommunikation behövs

Inom specialomsorgen har en av de centrala frågorna alltid varit att visa respekt för individen och man talar ofta om ett gott bemötande. Det är vackra ord, men vad innebär det i praktiken?

Vi som i vår vardag träffar många personer med utvecklingsstörning vet att det ibland uppstår svåra situationer. Det handlar ofta om kommunikationssvårigheter, man förstår helt enkelt inte vad den andra vill. De som jobbar nära personer med utvecklingsstörning borde få lära sig mera om alternativ kommunikation. En förutsättning för ett gott bemötande är en god växelverkan och goda kunskaper i olika kommunikationsmetoder.

I detta nummer av GP får vi läsa om ungdomar som bor i Afrika (s. 10–13), som inte har bemötts på ett respektfullt sätt. Här handlar det inte enbart om kommunikation utan om attityder och människovärde.

FDUV har under de senaste veckorna fått ta ställning till många känsliga frågor kring både respekt och bemötande. Vi har fått höra och läsa om händelser i vårt eget land där man inte bemött människor på ett respektfullt sätt. Det handlar om ett boende i Sibbo vars personal nu misstänks för vanskötsel och till och med ekonomiska oegentligheter. På de lättlästa sidorna har några ungdomar intervjuats kring vad de tycker om händelsen vid Sagaboendet i Sibbo (s. 21). FDUV:s personal har intervjuats kring fallet i både TV, radio och flera dagstidningar.

I augusti har vi också tagit ställning till den kommande handikappstiftningen. I alla våra kommentarer har vi betonat vikten av kunskap, utbildning och verktyg för förbättrad kommunikation. Om personalen inte får tillräckligt med utbildning och får reflektera över det arbete de gör i vardagen kan det gå snett. Det måste finnas utrymme för diskussion och man måste få handledning i hur man ska sköta sitt uppdrag. Grunden måste ju vara respekt för individen i alla sammanhang.

LISBETH HEMGÅRD
VERKSAMHETSLEDARE
LISBETH.HEMGARD@FDUV.FI

höstkalender

FÖRÄLDRANÄTVERKS-
TRÄFFAR OCH MERA
KURSER HITTAR DU PÅ

14.9 Liv och rörelse för familjer, Österbotten
På höstens första liv och rörelse-dag blir det ridning
och picknick hos Siv Wilson i Närpes. Mera liv och
rörelse blir det 4.10 med sport och cirkus i Jakobstad,
18.10 bowling och simning och 22.11 i Närpes. Mera
info: Tina Holms, 040 567 92 57, tina.holms@fduv.fi.

15.9 Skräddarsydd boendeservice, Mariehamn
Kom och hör mera om aktuella boendefrågor och
FDUV:s projekt kring flyttningsförberedelse, för
personal kl. 10–13 och anhöriga kl. 18–20.
Anmälan till DUV-kansliet på Åland senast 11.9.

18.9 Skräddarsydd boendeservice, Vasa
Infotillfälle för personal kl. 13–16 och anhöriga kl.
18.00–20.30 på FDUV:s kansli i Vasa. Mera info:
Christina Mannfolk, vasanejden@duv.fi, 040 543 45 56.

19.9 Bokutgivning i Helsingfors
I september 2014 utkommer fyra lättlästa böcker,
av vilka tre är de första finlandssvenska bearbet-
ningarna någonsin. Varmt välkomna att fira utgiv-
ningen av Lärum-förlagets fyra nya böcker med oss
Arbis bibliotek kl. 16.00–18.30. Mera info: Solveig
Arle, solveig.arle@fduv.fi, 0400 98 18 68.

20.9 Prova på-dag i Helsingfors
Kom med hela familjen och prova på fritids- och
kommunikationshjälpmedel i Jaatinens aktivitets-
utrymmen Maja. Annette Nylund från Folkhälsan
visar kommunikationshjälpmedel. Mera info:
Marita Mäenpää, 040 523 18 46, marita@fduv.fi.

22.9–9.10 Pekplattor och appar
Vill du lära dig om hur du på ett säkert sätt kan
använda en pekplatta? Vilka inställningar och
hjälpmedel finns det på plattan och vilka appar kan
vara nyttiga eller roliga? Kom på kurs – det blir fyra
grupper i Nykarleby och två i Kronoby. Kursen kostar
10 euro. Anmälan: www.kvarnen.fi.

24.9–6.11 Syskonträffar i Vasa
Är du 6–16 år och syskon till någon med funktions-
nedsättning? Kom med och prata om vad det innebär
att vara syskon och vilka tankar det väcker.
Vi äter tillsammans, bowlar och besöker Sensoteket.
Pris för alla fem gånger: 25 euro. Mera info:
Tina Holms, 040 567 92 57, tina.holms@fduv.fi.

3–5.10 Rekreationshelg för föräldrar, Sibbo
Kom med på en skön helg för föräldrar på Villa
Seasong i Sibbo skärgård. Samtidigt ordnas höstläger
för barn (även vuxna barn) och syskon på Kuntakallio
i Sibbo. Barnlägret är fullbokat! Mera info: Annette
Tallberg, 040 674 72 47, annette.tallberg@fduv.fi.

4.10 Dansgala med Roxie, Norrvalla, Vörå
Höstens traditionella dans till bandet Roxie. Inträde:
10 euro. Frågor kring skjuts i Österbotten: Tina Holms,
040 567 92 57, tina.holms@fduv.fi. OBS! Övernattning
och skjuts ordnas från södra Finland om intresse finns!
Kontakta: Jon Jakobsson, jon.jakobsson@fduv.fi,
040 865 38 88.

WWW.FDUV.FI/KALENDER*missa inte*

29.10 Skoj på iPad, Lärum i Vasa
Vi leker med foton och lever oss in i musikens värld. Vi undersöker bokstäver, siffror och spelar spel. Mitt i allt är vi kanske själva med på film. Passar för barn med förälder. Datum: 29.10, 4.11, 11.11, 19.11, 26.11. Mera info: Malin Beijar, malin.beijar@fduv.fi, 040 631 59 79.

29. och 30.10 Ljust det!, Vasa
Kom med på ljusworkshop och upplev effekten av ljus och skuggor med hjälp av fotografering. I ett mörklagt rum "målar" vi bilder med hjälp av lampor och kamerans långa slutartid så att rörelse fastnar på bild. Egen bild ingår i deltagaravgiften. Mera info: Annika Martin, 050 302 78 88, annika.martin@fduv.fi

20.11 Öppet hus i Sensoteket i Vasa
Barnkonventionens dag firas med öppet hus! Kom och gå som du vill mellan kl. 15 och 18.

15–16.11 Familjehelg, Päiväkumpu, Karislojo
För familjer med en tonåring eller ung vuxen med särskilda behov. Mera info: Marita Mäenpää, 040 523 18 46, marita.maenpaa@fduv.fi .

21.11 Seminariet Vägen till ett eget hem, H:fors
Det här seminariet kring boende, flyttning och flyttningsförberedelse är både för kommande flyttare, anhöriga, yrkespersoner, studerande och beslutsfattare. Avgiftsfritt, lunch på egen bekostnad. Mera info: Annette Tallberg, annette.tallberg@fduv.fi, 040 674 72 47.

22–23.11 Familjekurs, Norrvalla, Vörå
Föreläsningar och rekreation för föräldrar. Separat program för barn och syskon. Mera info: Annika Martin, annika.martin@fduv.fi, 050 302 78 88.

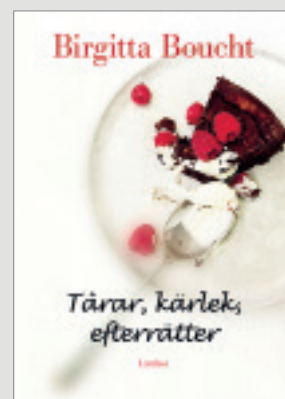

24.10 Jubileumsseminarium, Mark Levensgood
G18, Helsingfors kl 12–15.30

Kom ihåg att anmäla dig till FDUV:s 60-årsjubileum senast 10.10. Anmälningar via webben på www.fduv.fi/jubileumsanmalan. Du kan också anmäla dig per telefon eller e-post till Åsa Öhrman, 040 653 92 27 (kl. 8.30–13.00) eller asa.ohrman@fduv.fi. OBS! Bindande anmälan.

24–26.10 Förbundskongress
Anmälningstiden till kongressen har gått ut! Du kan fråga efter ströplatser eller avbokningar av Anne Wetterhoff, anne.wetterhoff@fduv.fi, 040 163 40 94.

Bokutgivning 19.9!

Får personal skylla på tidsbrist?

Får personal som jobbar inom omsorg och vård skylla på tidsbrist? Ska de behöva stå ut med slag eller annat våldsamt beteende?

Anneli Sarvimäki fungerar som expert i vård- och omsorgsetik vid Äldreinstitutionen och svarar på våra frågor.

Får personalen skylla på brist på tid eller resurser?

–Nej, inte egentligen. Det är klart tids- och resursbrist ibland kan göra det svårt att ge en god vård och omsorg. Därför kan man förstå om kvaliteten ibland brister. Men det är inte etiskt försvarbart – det är inte rätt fast man kan förstå det.

Ibland använder personalen tidsbrist som svepskäl för att göra ett dåligt jobb och behandla människor illa. Den egentliga orsaken kan handla om dåliga rutiner och felaktiga attityder. Det finns tyvärr många exempel på det här.

I de fall där tids- och resursbristen är verklig och försvårar arbetet faller det etiska ansvaret på dem som fattar beslut om resurserna. Då är det inte bara klienterna som kommer i kläm utan också personalen. Om verklig resursbrist riskerar att leda till vanvård och om det förekommer missförhållanden måste personalen själv reagera genom att ta upp det med beslutsfattarna, lämna in klagomål, göra en anmälan eller vända sig till pressen. Jag påstår inte att det är lätt, men också här har personalen ett ansvar. På så sätt fick Sverige sin Lex Maria och Lex Sara och på så sätt fick Koukkuniemi åldringshem i Tammerfors mera resurser.

Hur mycket ska personalen stå ut med slag eller andra former av fysiska angrepp?

–Personalen ska inte behöva stå ut med fysiska angrepp. Personalen har rätt till en trygg och säker arbetsmiljö.

Ibland kan klientens aggressivitet bero på att han eller hon är frustrerad, känner sig missförstådd och har svårt att uttrycka sig verbalt. Klienten kan också reagera med aggressivitet på ett osakligt bemötande. För att förebygga och förhindra den typen av aggressivt beteende är det viktigt att personalen försöker skapa en så lugn och trygg miljö som möjligt för klienterna.

Det är också viktigt att verkligen försöka förstå klienterna, att acceptera och respektera dem. Fysiskt våld kan ofta förebyggas genom god kommunikation.

Men ibland kan aggressivt beteende bero på själva funktionsnedsättningen eller sjukdomen. Också då är det förstås viktigt med en trygg miljö och god kommunikation, men det är inte alltid det hjälper. Då har personalen rätt att skydda sig själv. Man kan t.ex. vika undan eller hålla i klienten, tillsammans med en annan vårdare ifall det behövs. Att handla i nödvärn är tillåtet, men man får aldrig använda mera kraftåtgärder än vad som är nödvändigt i situationen.

I alla situationer är det viktigt att lugna ner, inte straffa klienten.

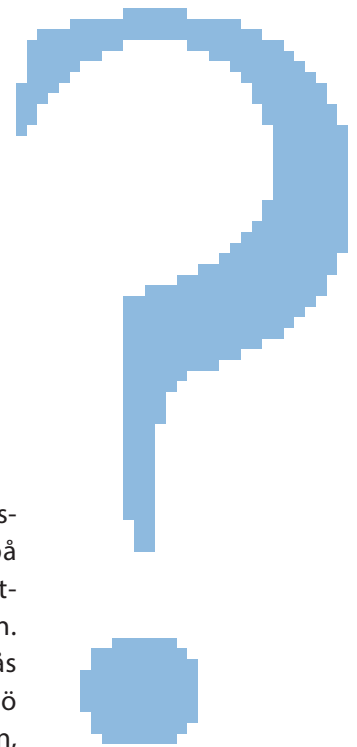
Var går gränsen mellan att skydda klienten och att göra honom eller henne illa?

–En av de grundläggande etiska principerna lyder: Du skall icke skada. Att skydda klienten handlar därför just om att förhindra klienten att göra sig illa.

I det verkliga livet är det ibland så att för att förhindra en stor skada så måste man åstadkomma en liten. Om man vill hindra en klient från att skada sig själv är man ibland tvungen att använda frihetsberövande metoder såsom att hålla fast klienten eller ge lugnande medicin. För att vara etiskt berättigad måste den skada detta innebära vara nödvändig med tanke på situationen och mindre än den skada som klienten annars skulle tillfoga sig själv.

Och ännu: I alla situationer är det viktigt att lugna ner, inte straffa klienten.

FDUV har i en insändare i Hbl (25.8.2014) påtalat behovet av bättre kunnskap och utbildning i alternativ och kompletterande kommunikation, särskilt hos den personal som jobbar närmast klienterna. Du kan läsa hela insändaren på www.fduv.fi/debatt.

Så här klarar jag mig!

Det är inte alltid så lätt att veta hur stort stöd man behöver eller hur man vill att stödet ska ges. Det här lättlästa nya materialet kan hjälpa personer som behöver stöd att gestalta och formulera sitt eget stödbehov.

Materialet tas i bruk under hösten på FDUV:s kurser i flyttningsförberedelse. Kurserna ordnas inom ramen för projektet Skraddarsydd boendeservice.

Materialet har ursprungligen utarbetats inom ramen för ett finskt projekt som hette "Tiedän mitä tahdon!", det vill säga "Jag vet vad jag vill!". Materialet översätts till svenska och kommer att finnas tillgängligt också för andra efter att det tagits i bruk.

Idén med materialet är att personen fyller i vilket stöd han eller hon behöver för att kunna göra de aktiviteter som hon eller han tycker att är viktiga i det dagliga livet. Materialet utgår från ett personcentrerat perspektiv och bygger på idén om att alla personer med hjälp av rätt slag av stöd kan vara aktiva och delaktiga i det vardagliga livet.

Materialet har tidigare getts ut på finska av Kehitysvammaisten Palvelusäätiö, Kehitysvammaliitto och Eteva kuntayhtymä. I höst utkommer det också på svenska. Den svenska översättningen är gjord av FDUV:s LL-Center.

Mera information om materialet kommer att finnas på FDUV:s webbplats.

LL-CENTER

LÄTTLÄST PÅ SVENSKA I FINLAND

Gillar du att läsa? Då kanske du vill hjälpa dem som har svårigheter med läsning p.g.a. en minnesojukdom eller utvecklingsstämning? Vi erbjuder två kurser på svenska i Helsingfors i höst.

Kurs för frivilliga högläsare

För dig som vill hjälpa med läsning på ett äldreboende. 17.9, 24.9 och 19.11 kl. 17-20

Kursen ordnas i samarbete med Fekhöskolan och är gratis. Anmälningar senast 12.9.

Läsombudskurs

För personal inom omsorgen 1.10 och 26.11 kl. 8.30-15.30

Kursen ordnas i samarbete med Fortbildningscentrum Praktikerna och kostar 150 €. Anmälningar senast 12.9.

Mer information och anmälningar:
 Johanna van Rutenberg
 0400 716 076
 johanna.rutenberg@fduv.fi

ll-center.fi/lasombud

Ökad valfrihet i Södra Karelen

I Södra Karelen får klienterna med hjälp av personlig budgetering välja vissa tjänster själv. Några har bytt ut arbetsverksamhet mot en kurs på medborgarinstitutet, berättar servicechef **Merja Heinonen**.

Hur fungerar personlig budgetering hos er?

–Om våra kunder exempelvis på boendeenheter vill, kan de med hjälp av personlig budgetering ändra en beviljad tjänst till någonting annat. I praktiken gör vi en beräkning på vad den beviljade tjänsten kostar, och den här summan kan kunden sedan allokera till något annat som hen hellre vill ha och behöver.

Finns det särskilda krav för att få använda metoden?

–Kunden ska kunna uttrycka sin vilja själv genom att berätta eller till exempel rita. Det viktiga är att den egna viljan kommer fram, inte till exempel en anhörigs vilja. Hos oss har personer med utvecklingsstörning och personer med svåra funktionshinder använt sig av verktyget.

Hur stort har intresset varit bland kunderna?

–De som deltog i pilotprojektet är nöjdare med sina tjänster nu. De har kunnat förverkliga några drömmar. Nu efter att vi införde verktyget i hela distriktet har det funnits mycket intresse, men också behov av tilläggsinformation. Det är viktigt att komma ihåg att verktyget bara fungerar om man redan blivit beviljad en tjänst.

Berätta ett konkret exempel på hur det fungerar?

–När några personer i arbetsverksamheten ville göra något mera individuellt, räknade vi ut en budget baserat på den tid som spenderades på verksamheten. Med den summan kunde man till exempel välja en kurs vid medborgarinstitutet. Ett annat exempel var en person som ville bo mera individuellt. Hen flyttade från ett serviceboende till en egen lägenhet där hen får stöd av en personlig assistent.

Vilka är utmaningarna med systemet?

–Hos oss har vi jobbat mycket med våra egna processer och arbetssätt, det har också ibland varit utmanande att sätta en prislapp på de tjänster som produceras av kommunen eller staden själva. I köptjänsterna är det här ju lättare. Jag anser också att det nu är viktigt att utveckla och föra det här vidare på ett nationellt plan.

Handikaplagstiftning förnyas:

Boende och tjänster bör skiljas åt

Onsdagen den 20 augusti höll social- och hälsovårdsministeriet ett hörande om reformen av handikaplagstiftningen. FDUV:s verksamhetsledare Lisbeth Hemgård kommenterade i sin taltur frågor kring boende.

–Hela VALAS-processen är ett steg i riktning mot större självständighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, särskilt för personer med utvecklingsstörning som traditionellt varit utsatta för ett större omvårdnadsperspektiv än andra handikappgrupper.

För FDUV är det betydelsefullt att alla har rätt att välja med vem och var de bor. Vi talar om olika behov och olika livssituationer.

I dagens läge styr tillgången av bostäder långt hur personer med utvecklingsstörning bor. Kommunen erbjuder gärna det som redan finns i stället för att noggrant utreda personernas stödbehov och egna önskningar.

Tjänster och bostad måste särskiljas; i stället för paketlösningar behövs skräddarsydda lösningar. Paketlösningar kan betyda att man får tjänster man inte behöver och i andra fall att man inte får tillräckligt med tjänster. Vi vill betona att det handlar om människors hem.

Oberoende av vilket slag av behov en person har, är rätten till tjänsterna densamma. En person med lindrig utvecklingsstörning kan verka ha ett litet stödbehov, men behovet är ofta komplext och långvarigt och personen är beroende av ett särskilt slag av stöd.

Personer med utvecklingsstörning har sällan lönearbete utan lyfter pension på grund av arbetsoförmåga. De flesta har mycket låga inkomster. Därför är det viktigt att tjänsterna för personer med lindrig utvecklingsstörning också i fortsättningen är avgiftsfria.

Läs hela kommentaren på www.fduv.fi.

It-läger 2014:

Laddat med foto och film

Toni och Rex står mitt emot varandra vid sjön utanför kurscentret i Lehmiraanta. Rex filmar Toni med en vanlig pocketkamera. Toni filmar också Rex – med en smarttelefon. Båda pratar medan de filmar, samtidigt.

–Vi ska berätta om våra liv, säger Rex, när jag frågar pojkarna vad de ska göra med filmen.

–Ladda upp den på youtube, så klart, instämmer Toni.

De här killarna är precis som vilka ungdomar som helst. För dem är bilder, film och internet en del av vardagen.

–Min hobby är att ta bilder, berättar Rex, jag tycker att det är roligt.

Toni och Rex och alla andra deltagare på årets it-läger surfar redan smidigt på google och youtube. Det är lägrets tredje dag och idag får de lära sig mera om hur man ska bete sig på internet. En del lär de sig genom att prova på, och en del snappar de upp via Lärums lättlästa läroböcker om it, internet och e-post.

Idag berättar Carina Frondén om nätsäkerhet och om hur viktigt det är att vara försiktig.

–Man ska inte tro på allt som finns på internet, berättar Carina. Det kan finnas personer som försöker lura er och då ska man vara på sin vakt.

Hon visar en film om en skridskoåkare som åker på en skridskobana inomhus. Plötsligt rämnar isen under åkaren, isen spricker i bitar och hon faller i medan vattnet stänker. Det ser överkligt ut, och man vet inte riktigt om det är sant.

–Jag har sett den här filmen förut, säger Sara. Det är inte sant, för det kan inte hända på det där sättet.

Varför inte filma samtidigt? Toni och Rex filmar varandra på it-lägret.

Deltagarna får också lära sig om att ladda ner filer, skriva e-post och ladda upp eget material på nätet. Mellan varven får de spela, lyssna på musik och titta på filmer på Youtube.

Carina har också planerat att deltagarna ska göra en egen film under veckan, men de får själv avgöra om de vill eller inte. Toni och Rex började filma redan första dagen och har nu gjort det varje dag. Jag får se några klipp där de berättar om sina tankar och sina liv.

–Jag jobbar på Academill i Vasa och bor i egen lägenhet, berättar Rex (*Red. anm.* Du har kanske läst om Rex redan tidigare i GP nr 1/2013).

–Jag jobbar på MacDonalds i Vasa, det har jag gjort i 11 år. Jag älskar att

spela teater på fritiden, berättar Toni.

–Vi har lärt oss massor med nya saker här på lägret och haft roligt och ätit god mat, berättar Toni.

Pojkarna har faktiskt hunnit filma en hel del, och jag märker att jag hoppas att de faktiskt ska ro i land sitt stora filmprojekt och få ladda upp filmer på youtube. Senare på sommaren får jag höra att pojkarna lyckats med lite hjälp av Carina. Egentligen är jag inte förvånad – om man verkligen vill något så brukar det lyckas.

Titta på filmerna på adressen:

www.youtube.com/FDUVFinland.

TEXT OCH FOTO: LAURA RAHKA

Fakta om Kenya

Befolkningsmängd: 38 milj.
Huvudstad: Nairobi.
Officiella språk:
engelska och swahili.
Geografi: Kenya ligger i Östafrika vid Indiska Oceanen och har fått sitt namn efter landets högsta berg Mount Kenya. I norr gränsar Kenya till Somalia, Etiopien och Sudan, i väster mot Uganda och i söder till Tanzania.

Med hjälp av utrikesministeriet i Finland stöder FDUV anhörigorganisationen KAIH i Kenya. KAIH jobbar för personer med utvecklingsstörning och en av dem är:

Esther gillar att uppträda

Esther Mbithes syskon har svårt att förstå att hon glömmer bort att sköta sina hushållsarbeten. Ibland slår de henne. Då tar hon sin tillflykt till en dröm om en vit man som ska föra bort henne till ett annat land.

Esther Mbithe är 32 år och bor i Umoja i Nairobi. Esther har ingen officiell diagnos, men vi tror att hon har autism. Hon har också dyslexi och behöver stöd i vardagen.

Hon bor i ett alldeles för litet hus tillsammans med sina föräldrar och sex av sina nio syskon – tre av systrarna har redan gift sig. Esthers pappa jobbar för polisen och hennes mamma har en liten butik nära deras hem.

Esther lider av situationen i familjen och känner att hon har väldigt lite att säga till om hemma hos sig. Syskonen förstår sig inte på henne och blir arga om hon tappar bort pengar eller bränner vid maten. Esther är dessutom rädd för sin mamma, eftersom mamman inte ingriper när syskonen gör Esther illa.

Hela den tid som jag har känt Esther har hon varit självmordsbenägen. Ibland för att få uppmärksamhet, ibland på grund av något som hänt hemma.

En gång klättrade hon upp på taket ovanför KAIH:s kontor i Nairobi och hotade kasta sig ner. Vi lyckades prata med henne och lugna ner henne.

Esther har gått i specialskola från att hon var 5 år tills hon blev 26 år gammal. Hon har gått på internat, sommarskola och dagskola, tills hon helt enkelt blev trött på det.

Till oss säger hon att hon gick i sko-

la tills hon kände sig för gammal för det. När hennes mamma till slut lyssnade på henne provade hon på några olika yrkescenter, men det funkade inte riktigt heller.

År 2011 började Esther i pilotgruppen på KAIH:s yrkesträningscenter i Nairobi. Där har hon fått träna olika färdigheter. Efter ett och ett halvt års träning erbjöd Esthers mamma henne jobb i matbutiken.

Det visade sig att Esther bara fick 50 kenyanska shilling (cirka 0,40 euro) i veckan och ibland ingenting alls. Hon upplevde också själv att det är alldeles för litet och att det beror på att hon jobbar för sin mamma.

Vi har inte kunnat kräva av mamman att hon ska betala mera eftersom det handlar om hennes barn och sådant ber man inte av en mamma, förklarar Fayel.

Esther är också med i KAIH:s grupp för erfarenhetsexperten som kallas Jiwakilische Youth Disability Group. Gruppen tillverkar pärlarbeten, uppträder och försöker hitta på olika sätt att tjäna pengar.

Esther är en bra dansare och hon har haft glädje av att uppträda med gruppen i olika sammanhang. På det sättet får hon utlopp för sina känslor. Samtidigt kan gruppen samla lite pengar som medlemmar kan använda till sådant som hela gruppen eller personerna själva behöver och inte annars har råd med.

Vi köpte telefoner till tre personer så att de kan hålla kontakt med sina vänner. Ibland kan vi ta ut pengar för bussbiljetter eller annat liknande, berättar Fayel.

Gruppen träffas fredag eftermiddagar och bara sitter och pratar om sina

liv, förhoppningar och vad vi önskar av framtiden.

Med Esther pratar vi om hennes självmordstankar och hon får berätta om sin stress och hur hon känner sig hemma. Hon säger ofta att hon vet att det är fel att tänka på självmord.

Hon är egentligen en glad och vänlig människa med massor av energi och karisma. Hon behöver bara lite stöd, mest problem har hon med att läsa och skriva, lösa problem och hantera pengar.

Jag tror inte att jag någonsin har träffat en person med lika mycket energi och karisma. Jag tror att hon bra skulle kunna klara av att vara bagare, berättar Fayel.

Fast mest hoppas Esther att hon ska träffa en vit man som för bort henne från Kenya till ett annat land där hon kan vara lycklig.

Jag vet inte hur hon ska klara sig utan träningscentret och stödgruppen men jag hoppas verkligen att hon i framtiden ska klara av att livnära sig själv eller hitta en man att gifta sig med. Tills vidare har hennes mamma förbjudit henne att träffa män, och därför tänker hon säkert att en vit man är hennes enda hopp.

TEXT OCH FOTO: FAYEL ACHIENG

Fayel Achieng har jobbat på Kenya Association for Intellectually Handicapped KAIH i tre år. Vi bad Fayel berätta för oss om några personer som fått stöd via KAIH i Kenya.

KAIH stöder också

Daltone, som vill bli barberare

Daltone Misiko är en 31-årig man som bor i Nairobi i Kenya. Han har en lindrig form av Downs syndrom och dyslexi. Han drömmer om att få jobba som barberare.

Daltone skulle behöva mera stöd i vardagen än han får. Han borde till exempel lära sig att sköta sin hygien bättre, tvätta sig och tvätta sina egna kläder.

För de små summor han får för att sälja vatten måste han köpa sin egen tvål, sitt badvatten och vaselin för att få igång en eld som värmer vattnet. I praktiken blir det därför så att han duschar sällan. Ingen i hans familj vill stöda honom, så det har blivit KAIH:s uppgift.

Daltone bor med sin pappa och sin systers familj öster om Nairobi centrum i stadsdelen Jericho. Hans syster har två små barn. Hans mamma har gått bort för sju år sedan och hans andra syster jobbar i USA. Hans mamma var oerhört viktig för honom. Det var hon som uppfostrade honom och som tog honom till en specialskola. Efter att hon dog var han ganska borttappad.

Lyckligtvis har han tak över huvudet och mat och kan tvätta sig. Han behöver inte betala hyra, men huset är för litet för alla som bor där nu.

Svårt att hitta jobb

Daltone har inget jobb, men skrapar ihop lite pengar genom att sälja vatten som han annars också hämtar till sin familj. Han går mellan 3 och 5 kilometer och fyller på vatten i sex stycken stora plåtdunkar på 20 liter.

Tidigare hämtade han vatten varje dag, men han började klaga på ont i ryggen och tappade matlusten.

Då sade vi till honom att han borde sluta bära så mycket vatten. Samtidigt vet vi att det är jättesvårt för honom, eftersom han får pengar för en del av vattnet. Nu hämtar han vatten varannan dag.

Daltone är med i KAIH:s stödgrupp Jiwakilishe Youth Disability Group (JDG) och i pilotgruppen för yrkesträning.

I pilotgruppen har han fått träna både på att vara barberare och på pärlarbete i ett och ett halvt år. I ett skede lyckades vi få ett jobb åt honom i tre månader på ett ställe nära hans hem.

Tyvärr blev det rätt snart problem på arbetsplatsen. Daltone fick inte den lön som ursprungligen avtalats. Dessutom fick han inte jobba med de uppgifter som vi kommit överens om.

Swiken av bekant person

Den första maj råkade Daltone ut för ett övergrepp. Det var en granne och en bekant till Daltone, en person som i hans närsamhälle har ansetts vara pålitlig, som våldtog honom.

Först berättade Daltone inte om vad som hänt till någon, inte heller sin familj. Han känner inte att han kan lita på dem. Han berättade i alla fall om händelsen för en vän, som uppmanade honom att berätta om det för sin familj. Det gick fyra dagar men han hade ännu inte berättat, och då tog vännen saken i egna händer och berättade för Daltones familj. Systemen ringde till oss och bad om hjälp.

När vi kom fram hade Daltone hunnit berätta flera motsägelserfulla versioner av historien för både sin familj, polisen och sjukhuset. Daltone litar på mig, eftersom jag har jobbat flera år med honom och andra personer som har utvecklingsstörning. Det var först när jag fick prata med honom som han lyckades återge historien som den var. Tillsammans gick vi till polisen och fick vittnesmål och rapporter korrigerade. Mannen togs till fånga och väntar nu på rättegång i fängelset.

Hoppfull trots allt

Efter händelsen i maj har Daltone varit chockad och tillbakadragen – förutom när han är på yrkesträningsskolan. Men han fortsätter med sin utbildning och drömmer om att öppna en egen barberarsalong när han blir klar.

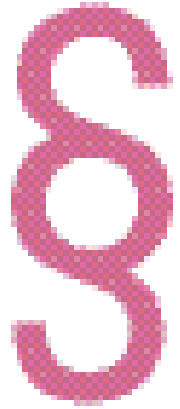
Till mig har han anförtrött att han skulle älska att ha ett stort hus med en stor TV och en enorm hemmabio, en fru och två barn. Han säger att han nog tror att han kan bli lycklig trots allt som hänt honom i hans liv.

För mig är han en källa till inspiration, ingenting slår ner honom och han fortsätter att sträva framåt och tror att något bättre nog ska komma till honom i framtiden.

TEXT OCH FOTO: FAYEL ACHIENG

Helt lagligt?

När Kårkulla i våras höjde hyrorna fick en del hyresgäster besked i god tid och andra inte alls eller bara några dagar före höjningen. Enligt Disponentförbundets expert i hyresavtalsfrågor, jurist Marina Furuhjelm är det här emot god hyressed.

–Samkommunen har, enligt de uppgifter jag fått, inte informerat om höjningen enligt god hyressed. Om man har rätt att höja hyran, så borde man meddela om det på förhand, och då mera än ett par dagar på förhand så att hyresgästen kan förbereda sig på höjningen.

–Det finns ingen exakt tid i lagstiftningen men enligt god sed borde man meddela åtminstone en månad på förhand. Det kan ju till exempel hända att hyran betalas automatiskt varje månad och då måste det finnas tid för att ändra betalningen.

Furuhjelm tycker att det finns brister i Kårkullas hyresavtal.

–Hyresavtalet är sparsamt och bristfälligt. Angående höjningar står det att en justering görs enligt beslut av samkommunens styrelse och att avgifter fastställs årligen i avgiftspaketet. Det står ingenting om grunden för en höjning av hyran och då kan samkommunen i praktiken besluta vad som helst.

Enligt Marina Furuhjelm borde samkommunen i sina avtal tydligt formulera på vilka grunder hyreshöjningar görs.

–För fritt finansierade bostäder gäller enligt hyreslagstiftning att hyran och justeringen bestäms enligt vad parterna kommit överens. Om hyresvärderna har ensidigt rätt att höja hyran, så borde grunden för höjningen finnas med i avtalet. Till exempel kan man ta in en klausul att man höjer hyran enligt levnadskostnadsindex eller en procentsats. Man borde även nämna vilken tidpunkt höjningen görs så att hyresgästen kan förbereda sig på höjningen.

–För bostäder som byggts med statligt stöd finns det ytterligare regler, såsom att hyreshöjningen ska presenteras för de förtroendeorgan som representerar hyresgästerna.

–Om en hyresvärd regelbundet har höjt hyran och man som hyresgäst betalat dem varje gång, har man på sätt och vis godkänt dem. Det blir som ett tillägg i avtalet, en kutym. Å andra sidan talar vi om hyresgäster som behöver mer eller mindre stöd och därför borde man vara extra noga med hurdan kutym man följer.

FDUV har påtalat informationsgången och höjningen av hyror och serviceavgifter till styrelsen för Kårkulla samkommun. Samkommunens styrelse har svarat att det finns skäl för att se över hyresavtalets utformning.

Stöd Kenya

Vill du vara med och förbättra livsvillkoren för personer med utvecklingsstörning i Kenya? Du kan donera via FDUV:s jubileumsinsamling.

De insamlade medlen används för att stöda föräldraföreningen KAIH:s arbete i Kenya. KAIH arbetar i sju olika distrikt med att starta och hålla i gång stödgrupper både för anhöriga och brukare.

Pengarna används för sammankomster, utbildning och utveckling av utbildnings- och arbetsmöjligheter för personer med utvecklingsstörning. Just nu utreder vi bland annat möjligheten att med hjälp av enkla solenergisystem få el och vatten till avlägsna byar och på det sättet öka föräldrarnas möjligheter att livnära sig och sina familjer.

Bankkontonummer

FI 2640 5500 1167 1902.

Använd referens:

Jubileumsinsamling 2014.

Tillstånd till penninginsamlingen har beviljats av Polisstyrelsen. Insamlingen pågår i hela landet, med undantag av Åland, 1.4.2014–31.12.2015. Tillståndet innehåller av Förbundet De Utvecklingsstördas Värdförbund och tillståndsnumret är 2020/2013/4671.

Österbotten

Edgar med gitarren vid havet.

Hälsningar från sommarens läger!

FDUV:s sommarläger var lyckade i år. Över 350 barn, unga och vuxna deltog på 28 läger. Speciellt mot slutet av sommaren var vädret fint, varmt och soligt hela tiden. Lite för varmt ibland, en lägerdeltagare måste faktiskt åka hem på grund av värmen!

Edgar, Marcus och Mathias är ute på promenad.

Viktoria sitter i hästkärran bakom hästen Peter Pan från Markens djurgård.

Edgar gör en Michael Jackson-show.

Oskar hör på när det åskar .

Södra Finland

Marianne och Jenny på lägret Skönt på Högsand.

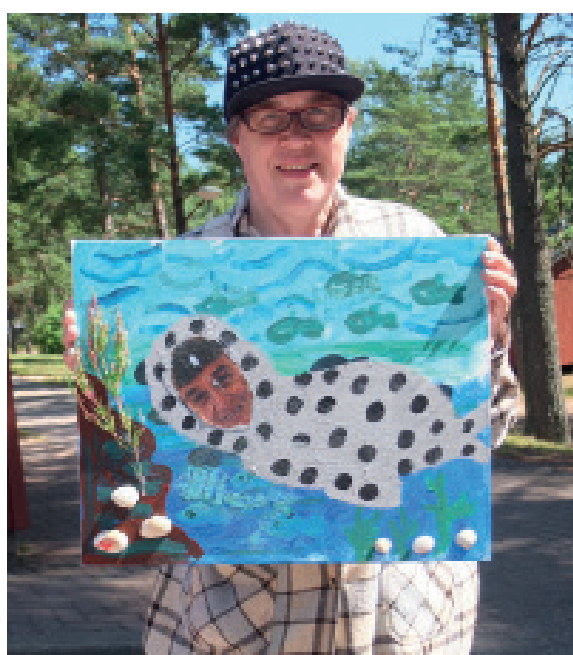
Kevin kom på besök på lägret Ungdomar på Kisakeskus.

Viktor, Kerstin, Aina och Mattus på lägret Motion, dans och musik i Högsand.

Malin och Selina på lägret Vi leker och upplever I.

Anci på lägret Konst och drama i Högsand.

Monica Björkell-Ruhl och hennes familj reste till Gambia på vårvintern 2014. Där träffade hon Viviane Bejjani-Aziz och hennes dotter Isa, och skrev deras historia.

”Så länge vi orkar bära går det bra”

Att leva med ett barn med multihandikapp i ett av Afrikas minsta länder, Gambia, är på många sätt tufft och krävande. Det finns varken stöd, terapi eller rehabilitering. Dessutom är bristen på information enorm och ignorans och oförståelse florerar.

För familjen Bejjani Aziz som tillhör en libanesisk minoritet är livet ändå lite lättare då mamma Viviane kan stanna hemma och göra allt för sin dotter. Dottern Isabelle, eller Isa, har flera funktionshinder, bland annat spastisk tetraplegi som beror på en CP-skada från födseln.

Gambia versus Europa

Så här berättar Viviane om den första tiden med Isa:

–När Isa var 8 månader gammal besökte jag några rehabiliteringscenter i Storbritannien. Jag fick veta att Isa var så gravt handikappad att hon inte skulle lära sig att röra ens ett finger, men att hennes blick var mycket alert. Personalen uppmanade mig att ta med Isa hem och lära mig att älska henne.

–Jag grät flera dagar och bad. Jag tittade på hennes vackra ögon och leende och förstod att ingen annan skulle kunna hjälpa, tro på och älska henne såsom vi.

–Jag spenderade ändlösa nätter på nätet och sökte information om metoder för att optimera Isas hälsa och hjälpa henne att finna sin fulla potential, både fysiskt och mentalt.

Jag läste böcker, deltog i seminarier och workshops om alternativ kommunikation och rehabiliteringsmetoder.

I början övervägde familjen att flytta från Gambia till Storbritannien där Isa kunde få sjukvård, gå i specialskola med mera.

–Ganska snart insåg vi att vi inte kunde riskera att förlora min mans jobb genom att flytta bort från Gambia. Jag ville inte heller lämna Gambia ensam. Jag slutade jobba för att kunna ta hand om Isa. Nu lever vi på min mans inkomst som täcker Isas vårdkostnader.

–Här har vi en stor gård, simbasäng på gården och stranden är nära. Där gör vi långa promenader varje kväll. Jag undrar ibland hur vårt liv skulle se ut om vi bodde i en liten bostad i Europa där vi inte skulle ha plats och utrymme för Isa.

–Jag kände också att jag inte kunde spendera hela mitt liv springande av och an mellan olika terapicenter. Jag bestämde mig för att lära mig hjälpa Isa själv.

Hemterapi och undervisning

Isa har spastisk tetraplegi och lider av svåra spasmer. Viviane kontaktade en skola för barn med specialbehov men denna skolas mål var att avlasta föräldrarna, det fanns ingen rehabilitering och barnen lärde sig inget i skolan.

Viviane och hennes man sköter nu terapin själva. Deras mål är att hålla Isa vid god hälsa, bekväm och smärtlös.

Fakta om Gambia

Gambia är det till ytan minsta landet på Afrikas fastland. Det är avlångt format och följer Gambiafloden ner mot Atlanten. Runt omkring breder Senegal ut sig. Huvudstaden heter Banjul och den största staden heter Serrekunda.

Genom historien har Gambia hört till flera Västafrikanska riken. På 1400-talet kom européerna och så småningom blev landet en brittisk koloni. Gambia blev självständigt 1965. Idag är turismen vid Gambias Atlantstränder och export av jordnötter de viktigaste inkomstkällorna.

Gambia har en befolkning på ca 1,6 miljoner. I landet lever flera etniska grupper som alla har sina lokala språk, men engelskan är också utbredd.

Till den icke-afrikanska minoriteten hör omkring 3500 personer, vilket är bara cirka 0,20 % av befolkningen. Den största gruppen är briter, men till minoriteten hör även andra européer och libaneser såsom familjen Bejjani-Aziz.

“Jag fick veta att Isa inte skulle lära sig att röra ens ett finger, men att hennes blick var alert.”

Isa njuter i familjens pool tillsammans med sin syster Tina.

–Jag är stolt över att Isa har en bra hälsa tack vare de dagliga terapier och den massage som jag och min man ger henne. Vi jobbar hårt med att utveckla hennes bäcken så att hon ska kunna sitta på en stol utan stöd istället för att vara tvungen att spendera dagarna i horisontalt läge.

–I Gambia finns det bara ett sätt för Isa att lära sig och det är privatundervisning, så jag har haft hemundervisning för henne. Men bristen på resurser är enorm, till exempel saknas bibliotek. Jag använder datorn och internet och litteratur som jag hittar där. Kunskap gör Isas liv mer betydelsefullt, berättar Viviane.

–Här i Gambia har vi möjlighet att betala för hemhjälp, städning och tvättning, vilket gör det möjligt för mig att koncentrera mig på mina barn.

Utmaningar

Att leva i Gambia med ett handikapat barn är trots flera positiva saker inte lätt. Tillsvidare har familjen förlitat sig på sina muskler för att lyfta och hålla Isa i famnen eftersom de inte

har råd att skaffa specialutrustning.

–Isa badar i min famn, sitter i min famn i bilen och jag är tvungen att ha en annan vuxen person med mig om vi ska gå ut, en av oss kör och den andra sitter med Isa i famnen.

–Vi är totalt isolerade, vi får inget stöd alls och möts av ignorans. Människor vet inte vad de skall göra så de håller sig borta. Jag hör till olika stödgrupper på internet och läser om hur mycket stöd andra familjer får, säger Viviane.

Viviane säger att omgivningens bemötande har varit tungt.

–De talar om Isa som om hon inte är med, ifrågasätter hennes färdigheter och talar om för oss vilket svårt liv vi har. De antar att om hon inte kan tala så kan hon inte heller förstå. De tycker att vi borde ha skaffat en barnflicka åt Isa och att jag och min man skulle leva våra egna liv.

En gång blev familjen bjuden på julfest hos vänner.

–Vi hade Isa och hennes lillasyster Tina med. Isa var då xx och Tina 1,5 år gammal. En av gästerna tyckte att vi borde ha lämnat Isa hemma så att vi

skulle få njuta av festen. Men vi njöt av festen tillsammans med henne. Sakta men säkert blev vi ej bjudna längre och de som besökte oss slutade med det. Det är ledsamt.

–Isa är nu 21 år och många frågar rakt framför henne: Förstår hon vad vi säger? Titta, hon ler som hon skulle förstå vad vi talar om. Eller så talar de med jättehög röst som om hon var nästan döv eller långsam att förstå.

–Jag försöker låta bli att döma folk men visst skulle det vara trevligare om folk kunde vara mera diskreta och lita på vad jag berättar.

–Jag har träffat många familjer med specialbarn och jag känner mig närmare dem än mina grannar. De som bryr sig om Isa är få.

–Isa har lärt mig villkorlös kärlek, tålmod, tolerans, prioritering, uppskattning och att finna glädje i det som är viktigt. Jag får inte ofta möjlighet att prata om Isa så nu när jag en gång fick det så har jag tagit tillfället i akt och öst ur mig, säger Viviane med ett leende.

TEXT: MONICA BJÖRKELL-RUHL

FOTO: VIVIANE BEJJANI-AZIZ

Klurigt!

Här kommer några roliga ordlekar som du kan fråga av en kompis eller försöka hitta svaren till själv.

Vart går svinen för att låna pengar?

Svar: Till spargrisen.

Vilket småkryp är mest givmilt?

Svar: Ge-tingen.

Vem är det som har lång hals men inget huvud?

Svar: Flaskan.

Vad är det som bara har en fot och en hatt?

Svar: Svampen.

Vilket djur har ovanligt bra syn?

Svar: Se-bran.

Vilken fågel förlorar alltid?

Svar: Du-van.

Vad är det för likhet mellan en jägare och en blomma?

Svar: Båda skjuter skott!

Skicka en ordlek eller en rebus till nästa tidning!

Har du en bra ordlek eller rebus som du vill dela med andra? Skriv till gulapressen@fduv.fi!

Lättläst innehåll

Ordförandens spalt	20
Samarbete med Radio Valo	20
Vi tycker till om Sibbofallet	21
Lägerreportage	22
Hälsningar från Kenya	24
Ett kapitel ur en ny lättläst bok	25
Kontaktannonser	26

Vill du skriva till mig?

Yvonne Heins intervjuar Nils Torvalds i Radio Valo..

Hej på er alla!

Hur har ni det? Bra hoppas jag. Sommaren kom och gick, såg någon händelsen? Jag hann göra en massa roliga saker, som att hoppa benjihopp från 150 meters höjd, vara på 70 meters höjd i en lyftkran och äta en god middag.

Den 24 oktober är det FDUV:s 60-årsseminarium. Steg för Steg är också med i programmet. Sedan har vi kongress, som är en kryssning till Stockholm. Där väljer Steg för Steg en ny styrelse.

Våra erfarenhetstalare i Södra Finland blev färdiga före sommaren. På vår sista utbildning fick vi och våra handledare ett intyg. Det är ett papper som visar att man varit med om utbildningen.

I Österbotten har vi haft två utbildningar och två kamratträffar. Vi var till exempel med på Konstens natt i Vasa. Både i Österbotten och i Södra Finland fick vi före sommaren träffa alla som skulle jobba som lägerledare på FDUV:s sommarläger. Alla erfarenhetstalare ska vara med på kongressen.

Det var allt för denna gång, hoppas jag ser många av er på kongressen!. Ha det bra!

JONNE TALLBERG
STEG FÖR STEG RF

Följ oss på Facebook:
www.facebook.com/stegforsteginformerar

Radio Valo

Bilden ovan är från en video som Steg för Steg har gjort tillsammans med Radio Valo. Radio Valo är en mediaverkstad för personer med utvecklingsstörning. Det är föreningen Lyhty i Helsingfors som gör Radio Valo.

Radio Valo vill visa att alla kan göra video och radio. Du kanske känner till rockbandet som heter Pertti Kurikan Nimipäivät? Sångaren i bandet heter Kari Aalto och han gör program både i Radio Valo och i en radiokanal som heter Basso Radio. Dessutom har Radio Valo egna program i en radiokanal som heter Radio Helsinki.

Steg för Steg har gjort program om EU-valet och om fotboll. Alla erfarenhetstalare i Södra Finland har också gjort egna videon. Kolla in dem på www.radiovalo.fi/stegforsteg.

Berätta vad du tycker

Titta in på www.stegforsteg.fi
Där hittar du texter som är skrivna av våra erfarenhetstalare i Södra Finland. De skriver vad de tycker om olika saker.

Vill du skriva om något till vår hemsida?
Skicka din text till:
carl@stegforsteg.fi.

”Det handlar om bemötande”

Du har kanske läst i tidningen om problem vid ett boende i Sibbo. Det handlar om att personalen har behandlat brukare illa.

Man misstänker att personalen till exempel har slagit någon. Steg för Stegs erfarenhetstalare berättar vad de tycker om fallet.

Ulrica Sund, Mariehamn:

Det känns obehagligt. Vi har nog pratat om det men jag vet inte så mycket om fallet. Vi skall ta upp det på Steg för Stegs styrelsemöte. Självt bor jag i lägenhet och har blivit bemött bra.

Joakim Smeds, Jakobstad:

Inte är det riktigt schysst. Kanske man borde ordna en kurs i hur man ska bete sig mot klienter inom Kårkulla. Inte kan man diskriminera folk som har handikapp. Rättigheter och känslor har de som alla andra, skulle man ju tycka. Självt är jag ganska nöjd med hur man bemött mig.

Hanna Grandell, Raseborg:

Jag har personligen ingen kunskap om hur det har gått till. Jag tycker att det är sorgligt att människor som inte kan försvara sig har blivit illa bemötta, men jag tycker att det är positivt att någon har fått nog och tagit upp det, för annars skulle det fortsätta.

Jag hoppas att människor inte nu tror att alla i Sagaboendets personal, eller ännu värre i hela Kårkullas personal, bemöter brukare på ett elakt och våldsamt sätt. Det som nu har hänt är ett sätt att få slut på våldet och det dåliga bemötandet.

Så här tycker vi...

Läs mer om vad vi tycker på stegforsteg.fi

Hur får man då slut på det och hur får man fast de skyldiga om sådant förekommer på andra boenden? Vi måste vara öppna för det vi ser och hör och inte vara rädda, för man gör en god gärning om man tar upp problem. Det är först sedan som man kan förbättra när man har bekräftat ett problem.

Det skulle kanske vara bra med en fortbildningskurs om mänskligt bemötande för personal. A och O i alla lägen är nog: bemöt andra människor så som du själv vill bli bemött. Människor med utvecklingsstörning förstår sällan ironi, sarkasm eller överdrivningar utan man ska helst säga som det är på ett sakligt sätt och vara ärlig.

Om du har en dålig dag så ska du inte låta det gå ut över dem du jobbar för, för de förstår inte att det är du som har en dålig dag utan de kan tro att det är deras fel att du snäser.

Att få jobba med personer med utvecklingsstörning är nog överlag en lycka. Så de här fallen handlar högst antagligen om personer som har det stressigt eller tungt.

Fakta om ungdomslägret

- Lägret "Ungdomar på Kisakeskus" hölls på idrottsinstitutet Kisakeskus i Pojo den 14–19 juli 2014.
- 13 deltagare, 7 tjejer och 6 killar.
- De var mellan 16 och 25 år och kom från allt mellan Borgå i öst till Åbo i väst.
- På programmet fanns paddling, klättring, bågskytte, lägerolympiad, disko, Raseborgs sommar-teater och lägerliv med bastu och simning.
- FDUV hade 8 egna ledare på lägret.
- Kisakeskus egna idrottsinstruktörer ledde delar av programmet.

Lägerreportage 2014:

Ett så roligt läger!

Svisch! Pilarna viner på bågskyttebanan, solen skiner och ingen har hemlängtan. Så är läget när GP besöker lägret Ungdomar på Kisakeskus den 17 juli.

Teddy har precis plockat 32 poäng i bågskyttet när vi kommer.

Ett superbt resultat, men så är Teddy inte heller någon nybörjare. Han har skjutit mycket förut, kanske för att det är fjärde gången han är med på Kisakeskuslägret. Och nästa sommar ska han hit igen.

Nästan alla deltagare säger att de vill komma tillbaka nästa år, men Tanya är inte säker. Kanske hon gör det, kanske inte men i alla fall tänker hon åka på konst- och dramaläger.

Det är svårt att få lägerdeltagarna att välja ut vad som varit det roligaste på lägret. Att klättra på klätterväggen var roligt, men det var också kul att paddla och alla tyckte om Raseborgs sommarteaters uppsättning av En midsommarnattsdröm. Sofia visar stolt upp t-shirten hon fick på teatern.

Det roligaste kanske inte ännu har hänt? –I kväll har vi bastu, imorgon ska vi ha olympiska spel och så disko på kvällen, räknar Tanya upp.

TEXT: SOLVEIG ARLE
FOTO: ELIN ANDERSSON

Mikaela sköt med pilbåge för första gången.

Richard höll ett tal för Elin.

Teddy ska ta på mera solkräm efter bågskyttet.

Vad har varit roligast?

Sofia, 23: Att paddla kanot.
Teddy, 22: Bågskyttet!
Richard, 22: Teatern igår kväll, midsommarnattsdrömmen, den var både rolig och spännande.

Vad ska man göra om man får hemlängtan?

Sofia, 23: Ringa mamma!
Tanya, 24 år: Prata med ledarna!

Vad är viktigt att ha med på läger?

Teddy, 22: Solkräm!
Richard, 22: Kläder, så man inte behöver gå naken.

Hälsningar från Kenya!

Daltone Misiko, Esther Mbithe och Fayel Achieng är från Kenya. De bor i huvudstaden Nairobi.

Fayel jobbar på KAIH, en kenyansk organisation för personer med utvecklingsstörning. Esther och Daltone är med i KAIH:s stödgrupp för unga, JDG.

Stödgruppen JDG träffas varje fredag och pratar om sina liv och framtidsdrömmar. Gruppen tjänar också lite pengar genom att sälja pärlarbeten och uppträda. Pengarna används till att skaffa sådant som någon i gruppen behöver men inte har råd med själv. Till exempel har vissa i gruppen kunnat få en telefon.

Esther och Daltone är också med i en pilotgrupp på KAIH:s yrkesträningscenter. På centret har de lärt sig olika saker som till exempel hantverk med pärlor. KAIH är engelska och betyder Kenya Association for Intellectually Handicapped. JDG betyder Jiwakilishe Youth Disability Group.

Fayel jobbar på KAIH

Fayel Achieng har jobbat på KAIH sedan hon var 14 år. Hon har en syster som har en utvecklingsstörning. Fayel har också studerat samhällsutveckling och projektledarskap på Nairobis universitet. De tre senaste åren har hon haft ett riktigt jobb med lön på KAIH, tidigare jobbade hon där som frivillig.

–Jag ville jobba med personer med utvecklingsstörning för att jag tycker att de har en så kärleksfull inställning till livet, säger Fayel.

Esther Mbithe och Fayel Achieng.

Esther vill gifta sig

Esther är bra på att dansa och tycker om att uppträda med JDG-gruppen. Esther är 32 år gammal, hon har dyslexi och antagligen autism, men hon har inte fått någon diagnos.

Hon gick i specialskola tills hon var 26, sedan dess har hon mest tränat på yrkesträningscentret. Esther har också jobbat som praktikant i sin mammas mataffär, men där trivdes hon inte eftersom hon fick så dåligt betalt.

Allra helst vill Esther gifta sig och ha ett eget hem. Nu bor hon väldigt trångt i ett litet hus tillsammans med sina föräldrar och sex syskon.

Daltone Misiko (till vänster) har fått träna på olika jobb på KAIH:s yrkesträningsscenter.

Daltone vill bli barberare

Daltone Misiko är 31 år gammal. På KAIH:s yrkesträningsscenter har han fått prova på att vara barberare, och han drömmer om att en dag öppna en egen barberarsalong.

Till Daltones framtidsdröm hör också en fru, två barn, ett eget hus och en stor teve. Daltone har lindrigt Downs syndrom och dyslexi. När Daltone inte tränar på KAIH:s center brukar han tjäna lite pengar på att sälja vatten.

Han bor tillsammans med sin pappa, sin syster och hennes familj.

Daltone har som uppgift att hämta vatten åt hela hushållet,

de har nämligen inte rinnande vatten hemma hos sig.

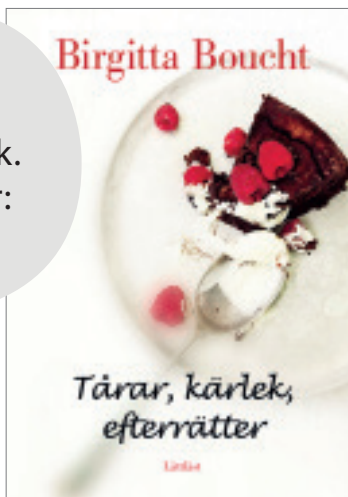
Daltone hämtar vatten från en brunn som ligger flera kilometer från hemmet. Han fyller vatten i stora dunkar som han kör hem på en kärra.

Om Daltone orkar hämta mer vatten än familjen behöver kan han sälja vatten till grannarna. Han är väldigt nöjd om han kan tjäna pengar på det här sättet. Men det finns också problem med att sälja vatten. Daltone har lastat sina kärra så tungt och hämtat vatten så ofta att han fått ont i ryggen. Så nu är han tvungen att ta det lugnt med sina vattenaffärer.

TEXT: FAYEL ACHIENG OCH SOLVEIG ARLE

FOTO: FAYEL ACHIENG

Läs ett utdrag ur Tårar, kärlek, efterrätter:

Vakna Vera! Mormor har fallit!

Mitt i natten står mamma vid Veras säng och ruskar om henne.

– Vakna Vera!
De ringde från sjukhuset.
Mormor har fallit på gatan och stött sig.
Jag måste åka dit med detsamma.
Alma sover. Väck henne inte.
Jag kommer tillbaka så fort jag kan.

Vera ser förskräckt ut.

– Är hon allvarligt skadad?

Mamma skakar på huvudet.

– Jag vet inte. Jag vet ingenting.
Och ärligt talat skulle jag inte ha tid med det här nu.
Vi har ett viktigt möte på jobbet i morgon och jag håller på att förbereda mig för det.
Just då passar mormor på att falla!

– Ring till Pontus, föreslår Vera.
Mamma lyser upp.

– Bra idé, Vera. Jag försöker få tag på honom.

Så rusar hon ut genom dörren.

Pontus är en gammal bekant till dem.
Han är stor och rund och rik.

Nya lättlästa böcker

Lärum ger ut fyra nya LL-böcker i höst. En av dem är skriven av Birgitta Boucht och heter Tårar, kärlek, efterrätter. Boken finns att köpa hos Lärum-förlaget. Här kan du läsa ett kapitel ur boken.

Han har något med mammas jobb att göra, Vera tror att han var chef där tidigare. Nu är han pensionerad.

Flickorna har tillsammans fantiserat om att Pontus är kär i mamma, vill gifta sig med henne. Det skulle lösa många problem. Mamma skulle inte vara ensam längre, hon skulle få hjälp med pengar, hon skulle slippa oroa sig för allt möjligt som hon nu oroar sig för.

– Jag önskar att han gifter sig med mamma, mumlar Vera. Jag önskar verkligen det. Men jag vet inte alls vad han tycker. Lika lite som jag vet vad Adrian tycker.

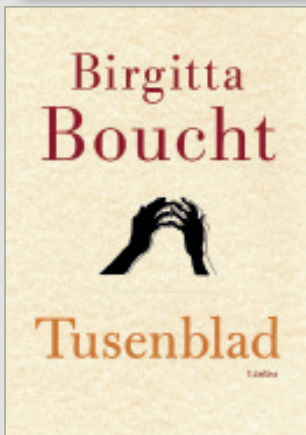
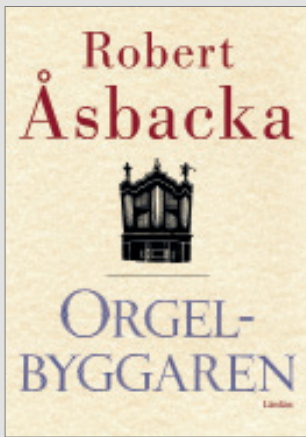
Varför vet man så lite om hur folk tänker? Kan man alls förstå sig på andra människor? Hur gör man det?

Vera fattar ett beslut.
Hon ska inte bara bli upptäcktsresande.
Hon ska också bli uppfinnare.
Hon tänker uppfinna en tankeläsare.

Den ska vara silverfärgad,
hon älskar silverfärgade saker.
Den ska vara liten.
Kanske ska den se ut som en ring som hon kan bära på fingret.
När hon sträcker ut handen läser ringen allas tankar.
Vera får veta allt om alla.

Då kanske hon äntligen får reda på vad Adrian tänker om henne och vad Pontus tänker om mamma.

Nöjd och belåten somnar Vera in på nytt. Stackars mormor har hon inte tänkt på alls.

Kjell Westö som lättläst

Lärum-förlaget ger i höst ut de första finlandssvenska LL-bearbetningarna. En av dem är Kjell Westös bok Där vi en gång gått.

Lärum ger också ut en ny lättläst bok av Birgitta Boucht. Den heter Tårar, kärlek, efterrätter. Du kan läsa ett kapitel ur boken på sidan bredvid.

Du kan läsa mera om böckerna på Lärums webbplats www.larum.fi. Om du vill köpa en bok kan du ringa till Lärum-förlaget på telefonnumret 06 319 56 59 eller skicka e-post till forlaget@larum.fi.

Om du bor nära Helsingfors är du välkommen på utgivningsfest den 19 september på Arbis.

Kontaktannonser

Hej!

Jag är en Åbopojke som är 39 år. Jag tycker om att gå på bio, resa, göra restaurangbesök, besöka simhallen och gå på spa.

Jag söker en Flicka som är 29–34 år och som gillar samma saker som jag.

Jag skulle gärna villa träffa er, ta och skriv till Gula Pressen! Kontakta Åbopojken.

Skriv en kontaktannons!

Skriv till GP per e-post eller post. Berätta vem du är och var du bor. Berätta också en hurdan person du vill få träffa eller skriva brev till. Skriv ditt namn och din adress eller e-post. Ditt namn eller din adress publiceras inte i GP.

Svara på en kontaktannons

Om du vill träffa eller skriva brev till någon som skrivit en kontaktannons kan du skriva till GP per post eller e-post och berätta vem du vill kontakta. Vi förmedlar vidare dina kontaktuppgifter till den du vill kontakta så att hon eller han kan bestämma om hon vill skriva med dig.

Skriv till Gula Pressen

per e-post: gulapressen@fdv.fi

per post: Gula Pressen
Nordenskiöldsgatan 18 A
00250 HELSINGFORS

DUV i Vasanejden

Skräddarsydd boendeservice info 18.9

Kom med på infotillfälle för personal kl. 13–16 och anhöriga kl. 18.00–20.30 på FDUV:s kansli i Vasa.

DUV:s soppdag 2.11

Kom med på traditionell soppdag och basar på Evangeliska folkhögskolan Vasa (Strandg. 21–22). Soppa serveras mellan klockan 11.30 och 14.00. Produkter från Hantverket finns till salu.

Sommarresa till Villa Elba

Årets medlemsresa gick till Villa Elba i Karleby. Efter en god lunch fick vi gjuta gipsfossil och gå på upptäcksfärd med alla sinnen i naturen. Dagen avslutades med plättkalas på stranden.

DUV i Sydösterbotten

Sjung med oss! vid Närpes vuxeninstitut

Varannan tisdag kl. 18.30–19.15, start 16.9.

Bowling vid Närpes vuxeninstitut

Varannan torsdag kl. 17.30–18.30, start 18.9.

Simning

En bana i Närpes simhall reserveras för medlemmar 12.10, 26.10, 9.11 och 23.11 kl. 12–13.30. Simningen är gratis då du meddelar ditt namn och att du är medlem i DUV i Sydösterbotten.

Julöppningen Närpes torg

På årets julöppning berättar vi om verksamheten och säljer egentillverkade produkter till förmån för föreningen. Vi säljer även produkter tillverkade på Kårkullas dagverksamhet. Frivilliga behövs!

Här kan du läsa om DUV-föreningarnas verksamhet.

DUV i Jakobstadsnejden

Besök til Tuuris bybutik

Kom med på höstshopping till Tuuri söndagen den 19 oktober. Bussen startar kl. 9.00 från Ebba Brahe esplanaden 4 (vid Backebo). Vi har upphämtningar längs vägen. Hemfärden börjar ca kl. 18.00. Pris: 10 euro per person. OBS! I bussen ryms max 57 resenärer. Anmäl dig genast om du vill komma med!

Välkommen på soppdag!

Kom med på vår traditionella soppdag lördagen den 8 november kl. 11–14 i INTEK:s matsal på Jakobsgatan 37A. Pris: 8 euro per portion. I portionen ingår bröd, dryck och kaffe med dopp. Köp soppa hem för 6 euro per liter. OBS! Farsdagstårter finns också till försäljning!

Vattengympa på lördagar kl. 13.15–14.00

Vattengympan på Östanlid börjar lördag 13.9 och vi håller på till 22.11. OBS! Ingen kurs 1.11! Pris: 60 euro för 10 ggr. Anmälningar till Ann-Christin Byggmästar på tfn 050 573 14 66. OBS! Anmälan är bindande.

Liv och rörelse-dagar i Närpes

Kolla FDUV:s kalender s. 4 eller kontakta Tina Holms, 040 567 92 57 eller tina.holms@fduv.fi.

Sommarfesten hölls på sommarpaviljongen Oasen på Vargholmen, Kalax 16.7. 2014.

DUV i Östra Nyland

Klubb för ungdomar och unga vuxna!

I höst startar vi klubben för dig som är ung och som vill träffa jämnåriga! Kom till Café Rongo tisdag 19.8 kl. 17.30–19.00! Caféeet ligger på Fredsgatan 33, Borgå. Vi umgås och får dricka och äta på caféeet. Ansvariga för träffen är Daniela Spring, tfn 050 468 7669 och Gunvor Haddas 040 720 1395. Anmälningar tas emot av Gunvor senast 18.8.

19.8 Träff på Café Rongo, ledare Daniela & Gunvor
 16.9 Bowling, ledare Daniela och Gunvor
 7.10 Vi lagar mat tillsammans med Marthaförbundets hushållsrådgivare
 4.11 Matlagning med Marthaförbundet
 2.12 Julklappsverkstad med Daniela och Gunvor

Klubbverksamheten stöds av Sparbanksstiftelsen Aktia och samarbetar med Styrka genom nätverk/ FDUV, Marthaförbundet och DUV i Östra Nyland.

Gratulationer till 60 åringen!**KONTAKTOR Oy AB**

Tel. 06-317 7900

Tel. 06-785 6100

KATTERNÖ GROUP**APOTEKET SVANEN
I HELSINGFORS**www.apoteketsvanen.fi**Magnus
Buss & Taxi**

Tfn: 0424 2801

STARKKI**Och saker börjar hända.**

Tel. (08)356 3500

DUV i Västnyland

Kom på öppet hus 4.9!

Fritidsklubben har börjat igen. Torsdagen 4.9 kl. 18–20 har vi öppet hus i våra nya utrymmen i Uccan.

Några viktiga datum i höst

- 7.9 Teater Magnitudes första träff och workshop
- 14.9 Allsång med Thomas Lundin och Calle Pettersson på djurskyddsjippo i Ingå
- 20.9 Storträff med dans i Kimito
- 27.9 Besök på Högholmen
- 11.10 7-kamp i Hangö
- 6.12 Självständighetsbal

För mera information och fritidsklubbens program kolla vår hemsida: www.vn.duv.fi eller vår Facebooksida på facebook.com/DUViVN.

DUV i Västra Åboland

Nyheter i höstens program

I höst har vi några nyheter i programmet. Hoppas att du hittar något du vill delta i. Du hittar hela programmet på www.aboland.duv.fi.

För familjer

Vi startar en studiecirkel kring surfplattor som hjälpmedel i kommunikation och språkträning. Första träffen 3.9 kl 18 i Folkhälsanhuset i Pargas.

För ungdomar och vuxna

Kom och spela fotboll! Söndagar 24.8, 31.8 och 7.9 kl. 16–17 Aktia arena, Pajbackavägen 3 i Pargas

Ut och äta

I samband med bowlingen på lördagar går vi ut och äter tillsammans. Datumen är 30.8, 27.9, 25.10 och 22.11. Du kan komma med också om du inte bowlar!

Syjunta på fredagar

Folkhälsanhuset, Blåa salongen
Fredagar: 5.9, 3.10, 14.11, 5.12 kl. 13–14.30

Dans i Wrethalla I Kimito

lördag 20.9 kl. start ca kl.13 o hemma igen ca kl. 20. Kom med och dansa till takterna av Showdown. God mat och lotteri!
Anmälningar senast 8.9 till Anna.
Minst fem deltagare.
Pris: ca 40 euro (inkl. taxi, inträde och lotteri)

Teater: Paddling för nybörjare i PIUG

ÅST:s komedi besöker Pargas 11.10 kl. 18.
Pris: 22 euro
Bindande anmälningar senast 8.9.
Begränsat antal platser!

Disco med Abba-tema

lördag 15.11 kl. 18–20.30
i Barakken på Villagatan, Skräbböle i Pargas.
Du får gärna klä dig i Abba-kläder eller något som passar bra till 70-80-talet.
Inträde: 5 euro
Discot ordnas om det finns minst 10 anmälda.

H. Anna Öhman, 045 131 89 26, aboland@duv.fi.

DUV på Åland

Bästa DUVOR!

I höst händer en hel del nytt!
 På Medis kan du prova på
 olika dansstilar med Pia Lassila.
 Mariehamns Teaterförening startar upp
 en helt ny DUV-teatergrupp.
 Och friidrottstävlingar blir det
 på Wiklöf Holding Arena
 lördagen den 6 september.
 Kom också och träna inför tävlingarna!
 Alla är välkomna att delta
 och ta gärna med familj och vänner och heja.

Torsdagen den 11 september är det dags
 för den årliga fotbollsmatchen
 mellan DUV-IFK Mariehamn.
 OM du har tid och lust att hjälpa oss
 med bakning, försäljning och dylikt,
 ta kontakt med kansliet!

Höstens alla klubbar och evenemang hittar du på
 föreningens hemsida: www.duv.ax.
 Hoppas att vi träffas i höst!

H. Susan Enberg, 018 527 371
info.duv@handicampen.ax

DUV i Mellersta Nyland

4BT Med Vingar på Tian

Välkommen till Tian i Helsingfors
 torsdagen den 25.9 för att se
 en dokumentär om projektet 4BT Med Vingar.

Dokumentären "Ta steget" är filmad
 under 4BT Med Vingars utfärd till Tallinn.
 Filmen handlar om hur gänget svetsades samman
 på en hinderbana i Tallinn.
 Vi är alla lika i stunder då vi behöver hjälp.

4BT Med Vingar har också gjort en fotoutställning
 med bilder från stödpersonsträffar
 under våren och sommaren 2014.

H. Madeleine Wendelin, 050 432 87 03, duv@vingen.fi

BAK2

Gratulationer till 60 åringen!

**Mussor Skola /
Specialpedagogisk kompetenscenter**

www.vaasa.fi tfn: 06-325 3179

Närpes Stad
www.narpes.fi

**Optima,
Yrkesinriktad Specialundervisning**

www.optimaedu.fi

**Korsnäs
Kommun**
www.korsnas.fi

pan·rama
LUNCHRESTAURANT - LOUHAKRAVINTOLA

www.panoramavasa.fi

**Larsmo
Kommun**
www.larsmo.fi

Multitronic

www.multitronic.fi

Nykarleby Stad
www.nykarleby.fi

BOX BED & BREAKFAST
Handelsmans Cafe
www.uuwanas.fi SIBBO

***Korsholms
Kommun***
www.korsholm.fi

**Taxi
Kurt Öhman Oy**
Tfn. 0400-506929

Malax Kommun
www.malax.fi

Kristinestad
www.kristinestad.fi

Vörå Kommun
www.vora.fi